

Ber om statsstøtte til utdanningsstillinger

Per Halvorsen
journalist

Kommuner i Nordhordland sliter med å rekruttere kommunepsykologer og vil ha statlig støtte til utdanningsstillinger. Senterpartiet vil ta saken til Stortinget.

– Situasjonen er uholdbar hvis vi skal ha håp om å realisere intensjonen med lovkravet om at kommunene skal tilby psykologkompetanse.

Det sier helse- og omsorgsleder Oddvin Neset i Nordhordlands-kommunen Masfjorden. Han kjenner seg godt igjen i SINTEF-rapporten, som beskriver kommunenes problemer med å rekruttere psykologer til psykisk helse- og rusfeltet. I rapporten, som ble publisert 25. november 2020 (se faktaboks), er kommunene tydelige på at psykologer er en av faggruppene de sliter mest med å lokke til seg.

Ensom rytter

– PERMISJON MÅ TIL Kommuneoverlege Rolf Martin Tande mener permisjon til spesialisering og videreutdanning må til for å få fart på rekruttering av kommunepsykologer. Foto: Haukeland Universitetssjukehus

Masfjorden, med 1700 innbyggere, fikk i 2014 innvilget rekrutteringstilskudd fra Helsedirektoratet til én psykologstilling som skulle deles med to av nabokommunene. Det resulterte i en ansettelse som strakte seg til sommeren 2018. De siste to og et halvt årene har kommunene vært uten psykolog i psykisk helsefeltet. Situasjonen er ikke enestående. Seks av ni kommuner i regionen har slitt med å rekruttere og holde på kommunepsykologer. Tre av kommunene er nå slått sammen.

Mange kommuner mangler ordninger for å tilby permisjon til spesialisering og videreutdanning for psykologer.

– En psykolog alene blir en ensom rytter. Vi oppnår antageligvis ikke noe mer enn kortvarige ansettelsesforhold før vi klarer å tilby et robust fagmiljø, sier Neset til Psykologtidsskriftet.

Kommuneoverlege Rolf Martin Tande mener muligheten for å gjennomføre spesialiseringsløp og inngå i større fagmiljøer, vil være en suksessfaktor for at kommunepsykologereformen i det hele tatt skal la seg realisere.

– Mange kommuner mangler ordninger for å tilby permisjon til spesialisering og videreutdanning for psykologer. Tilbakemeldingene vi får, tyder imidlertid på at dette er et av de viktigste rekrutteringstiltakene. Men da trenger vi statlig drahjelp, sier han.

Ny rapport

Psykologer er blant faggruppene kommunene sliter aller mest med å rekruttere til psykisk helse- og rusarbeid. Det fremgår av SINTEFrapporten Kommunalt psykisk helse- og rusarbeid 2020: Årsverk, kompetanse og innhold i tjenestene.

Over halvparten av kommunene (54 prosent) oppgir at det er utfordrende å rekruttere psykologer, 35 prosent at det er vanskelig å rekruttere psykologspesialister.

Prosjektleder Solveig Osborg Ose forteller til Psykologtidsskriftet at 140 kommuner ikke har psykologårsverk i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid i det hele tatt. Dersom de har 0,1 årsverk eller mer, regnes dette som psykologårsverk.

- 34 kommuner har kun psykologårsverk rettet mot voksne, og ikke mot barn og unge.
- 58 kommuner har kun psykologårsverk rettet mot barn og unge, og ikke mot voksne.
- 123 kommuner har psykologårsverk som er rettet både mot barn/unge og mot voksne.

På grunn av belastninger som følge av korona-pandemien, kan det være hull i rapporteringen. Drøye 60 kommuner har unnlatt å rapportere tall inn til undersøkelsen. For disse er det brukt tall for 2019.

SINTEF-rapporten er tidligere omtalt på psykologtidsskriftet.no

Sponset spesialiseringsløp

Sammen med kommunene i regionen har han utviklet den såkalte KOMPIS-modellen (kommunepsykologer i spesialisering) inspirert av legenes kamp for å fylle opp fastlegehjemplene

i distriktene. Kjernen i legenes prosjekt (ALIS - allmennleger i spesialisering) er et statsstøttet spesialiseringsløp i allmennmedisin samtidig som man jobber som allmennlege i en kommune. Det er dette Tande og co nå ønsker å kopiere og benytte for å trekke til seg kommunepsykologer. Prosjektleder i ALIS Vest Anja Mørch-Rasmussen sier prosjektet har bidratt til at flere fastleger søker stilling i regionen.

– Det er i dag langt flere søkere til fastlegehjemlene i distriktet, og søkerne er godt kvalifiserte. Før kunne det like gjerne være null søkere, opplyser hun.

En rapport fra Nasjonalt senter for distriktsmedisin (NSDM) som forsker på effekter av ALIS, viser at det er høy stabilitet i 10 av 16 stillinger. (Kilde: Utdanningsstillinger i allmennmedisin: ALIS Vest Delrapport 3 2020)

Mørch-Rasmussen sier ALIS-legene blant annet trekker fram fordelen ved å være en del av en veiledningsgruppe mens de er under spesialisering.

– Det legger grunnlag for å bygge det faglige nettverket mange fastleger oppgir at de har savnet, sier Mørch-Rasmussen.

ALIS ble startet i 2017 og har også et søsterprosjekt i Nord-Norge. Prosjektet innebærer et årlig statlig øremerket tilskudd på 200 000 kroner for hver utdanningsstilling. Resten av fastlegens lønnsutgifter dekker kommunene selv.

– *Hva skjer når legen er ferdig spesialist?*

– Mange har etablert seg i kommunen og vil bli værende. De har vært ett sted i de fem årene det tar å spesialisere seg. For mange kommuner vil det være et betydelig framskritt sammenliknet med det å leie inn en kostbar vikarlege hver tredje måned for å dekke legebehovet i kommunen, sier Mørch-Rasmussen.

STORTINGET Kjersti Toppe (SP) vil fremme forslag i Stortinget om utdanningsstillinger for kommunepsykologer. Foto: Senterpartiet.

Jeg tror erfaringene lar seg overføre til kommunepsykologfeltet

Samlokalisering

Klinikkdirektør ved Bjørgvin DPS (Helse Bergen) Fredrik Hiis Bergh mener det må tenkes helt nytt om hvordan kommunepsykologtjenesten skal organiseres i distriktene, og er klar på at helseforetakene må yte sin skjerv.

– Helseforetakene bør kunne garantere praksisplasser slik at kommunepsykologer i spesialisering ikke trenger å reise fra regionen for å få nødvendig praksis. Det kan også være et godt grep å samlokalisere kommunepsykologen med deler av spesialisthelsetjenesten for å legge til rette for god fagstøtte, sier han.

President i Norsk psykologforening, Håkon Kongsrud Skard, mener det åpenbart trengs tiltak for å bedre tilgangen på psykologer i distriktene.

– Meldingene fra våre medlemmer er entydige: I mindre kommuner er det en stor utfordring å etterleve lovkravet om psykologkompetanse. Å få lagt til rette for spesialisering og fagmiljøer er noe av det de etterlyser aller mest. Begge disse behovene svares godt ut av Nordhordlandprosjektet, sier han.

Fremmer forslag i Stortinget

Senterpartiet fremmer nå et forslag i Stortinget om finansiering av utdanningsstillinger for kommunepsykologer. Første nestleder i helse- og omsorgskomiteen Kjersti Toppe (SP) viser til erfaringene fra arbeidet med å rekruttere fastleger på Vestlandet.

– Jeg tror erfaringene lar seg overføre til kommunepsykologfeltet, sier hun til Psykologtidsskriftet.

På nyåret vil hun fremme et dokument 8-forslag om støtte til pilotprosjektet i Nordhordland.